

Stockholm den 12 juni 2019

Stockholms tingsrätt
Avdelning 4
Box 8307
104 20 Stockholm

Mål nr FT 4399-19, Lars Erik Larsson./. Staten genom Justitiekanslern, angående ränta m.m.

Lars Erik Larsson har fått del av statens svaromål. Med anledning av detta får han anföra följande.

1 INLEDNING

1.1 Lars Erik Larsson noterar statens inställning att bakgrunden till tvisten är ostridig samt att staten medger att Kronofogdemyndighetens dröjsmål med att redovisa aktuella medel saknar godtagbar förklaring och innefattar fel eller försummelse i skadeståndslagens mening.

1.2 Den fråga som tingsrätten i första hand har att ta ställning till är om staten med stöd av en analog tillämpning av räntelagen är skyldig att betala dröjsmålsränta på medel som inte utbetalats till Lars Erik Larsson inom den tidsfrist som anges i 13 kap. 3 § utsökningsförordningen.

1.3 Tingsrätten har i andra hand att ta ställning till om Lars Erik Larsson i annat fall har rätt till skadestånd för ren förmögenhetsskada på grund av dröjsmålet och om det finns förutsättningar att bestämma skadeståndet till yrkat belopp.

1.4 I det följande kommenteras dessa och närliggande frågor, med utgångspunkt i statens svaromål.

2 FRÅGAN OM RÄNTELAGENS ANALOGA TILLÄMPNING

2.1 Staten har anfört att en förutsättning för att räntelagens bestämmelser om dröjsmålsränta ska kunna tillämpas analogt är att den aktuella fordringens karaktär kan jämföras med en förmögenhetsrättslig fordran, med hänvisning till bl.a. NJA 2016 s. 1035 (stycke 6 i svaromålet).

2.2 Lars Erik Larsson vill framhålla att det framgår av NJA 2016 s. 1035 p. 7 att räntelagens principer kan tillämpas analogt på en penningfordran som ligger nära förmögenhetsrätten, men även när en tillämpning annars bedöms som rimlig och ändamålsenlig.

2.3 Staten har anfört att Kronofogdemyndighetens befattning med aktuella medel utgör ett led i den myndighetsutövning som sker i samband med verkställigheten. Staten har sedan anfört att principerna för hanteringen därmed är annorlunda än de som gäller när någon har tagit emot pengar inom ramen för ett avtalsförhållande och att Kronofogdemyndigheten inte har några avtalsrättsliga förpliktelser gentemot parterna i ett utmätningssmål (stycke 7 i svaromålet).

2.4 Lars Erik Larsson konstaterar inledningsvis att dessa omständigheter inte hindrar att räntelagens principer om dröjsmålsränta tillämpas analogt på hans fordringar. Att en fordran kommer från ett offentlighetsrättsligt förhållande utgör inget hinder mot att räntelagen kan tillämpas (se NJA 2016 s. 1035 p. 8, se även Svea hovrätts dom den 16 januari 2019 i mål nr T 6248-18, [bilaga 1](#), där hovrätten bedömde att det förhållandet att en fordran

inte grundat sig på ett avtal och att parternas relation varit av offentligrättslig karaktär, inte hindrar att Skatteverket kan åläggas att betala avkastningsränta med stöd av räntelagen). Att Kronofogdemyndigheten inte har några avtalsrättsliga förpliktelser gentemot Lars Erik Larsson saknar dessutom betydelse för om aktuella fordringar kan jämföras med förmögenhetsrättsliga fordringar.

- 2.5 Staten har vidare, med hänvisning till bl.a. Högsta domstolens beslut den 18 mars 2019 i mål nr Ö 5879-18, kommit till slutsatsen att Kronofogdemyndighetens redovisningsskyldighet för influtna medel är helt och hållet en offentligrättslig fråga, som inte kan jämföras med en förmögenhetsrättslig fordran. Enligt staten är det därför uteslutet att tillämpa räntelagens bestämmelser analogt (stycke 7 och 8 i svaromålet).
- 2.6 Lars Erik Larsson anser att statens tolkning av Högsta domstolens beslut är alltför långtgående. För det första kan det konstateras att frågan gällde domvilla på den grunden att hovrätten utanför processens ram och utan stöd i lag förordnat om dröjsmålsränta. För det andra kan det konstateras att Högsta domstolen inte har uttalat sig i frågan om räntelagen kan tillämpas analogt på Kronofogdemyndighetens dröjsmål. Högsta domstolen uttalar endast – i ett obiter dictum – att Kronofogdemyndigheten inte har några avtalsrättsliga förpliktelser mot parterna (se p. 11 i beslutet). För det tredje kan det konstateras att beslutet inte utgör något prejudikat i egentlig mening, eftersom en klagan över domvilla avseende ett avgörande från hovrätt prövas direkt i Högsta domstolen utan krav på prövningstillstånd (59 kap. 3 § första stycket rättegångsbalken).

- 2.7 Det kan vidare konstateras att Högsta domstolen i rättsfallet NJA 1990 s. 137 har uttalat att det förhållande att Kronofogdemyndigheten inte har några avtalsrättsliga förpliktelser gentemot parterna i ett kvarstadsärende inte innebär att civilrättsliga principer helt skulle sakna betydelse i sammanhanget.
- 2.8 Vid dröjsmål av aktuellt slag har situationen en sådan likhet med ett civilrättsligt fordringsförhållande mellan borgenär och gäldenär att det framstår som rimligt att låta dröjsmålet vara förenat med skyldighet att betala dröjsmålsränta. Kronofogdemyndigheten har på Lars Erik Larssons uppdrag drivit in en fordran åt honom och har sedan utan godtagbar förklaring och i strid med sin redovisningsskyldighet underlåtit att besluta om utbetalning till honom i rätt tid. Kronofogdemyndighetens verksamhet har en nära koppling till det civilrättsliga området. Detta är särskilt tydligt vid verkställighet av fordringar som vilar på civilrättslig grund.
- 2.9 De offentligrättsliga inslagen i Kronofogdemyndighetens befattning med Lars Erik Larssons medel har därtill inte sådan betydelse för hans fordringar att de hindrar att räntelagen tillämpas (jfr NJA 2016 s. 1035 p. 8). Förutsättningarna för myndighetens uppdrag är i och för sig offentligrättsligt reglerade. När aktuella medel flutit in till Kronofogdemyndigheten föreligger det dock för myndigheten en ostridig redovisningsskyldighet som ska infrias inom två veckor. Fordringarna har därmed en sådan karaktär att räntelagens principer för dröjsmålsränta ska tillämpas. (Jfr NJA 2016 s. 1035 p. 9.)
- 2.10 En sådan bedömning är mer ändamålsenlig än att kompensera för dröjsmålet med tillämpning av skadeståndsrättsliga principer. Eftersom det typiskt sett är svårt för borgenären att styrka såväl den

aktuella skadan som ett adekvat orsakssamband anses dröjsmålsräntan vara motiverad som ett slags normaliserat skadestånd (se Stefan Lindskog, *Betalning*, 2 uppl. 2018, under rubriken 11.2.1.4). Genom den standardiserade rätten till dröjsmålsränta kan mer komplicerade bedömningar av vilken skada som en borgenär har orsakats av att inte ha fått sin betalning i tid undvikas (jfr NJA 2016 s. 1035 p. 4).

- 2.11 Dröjsmålsräntans huvudsakliga uppgift är, som staten har anfört i svaromålet, att tjäna som påtryckningsmedel för att förmå gäldenären att betala i tid. Parterna är överens om att det saknas bestämmelser som reglerar frågan om påföljd när Kronofogdemyndigheten utan godtagbar förklaring dröjer med att besluta om utbetalning av influtna medel till en enskild. I dessa situationer, som måste anses vara av undantagskaraktär, fyller en tillämpning av räntelagens principer för dröjsmålsränta en viktig funktion.

3 FRÅGAN OM LARS ERIK LARSSONS SKADA

- 3.1 Staten har med hänvisning till Justitiekanslerns praxis anfört att den aktuella skadan kan anses motsvara vad som skulle ha utgått i ränta om utbetalningarna hade gjorts räntebärande i bank och att räntan därvid får anses motsvara Riksbankens s.k. reporänta. Eftersom reporäntan varit negativ under hela den aktuella tidsperioden är statens uppfattning att någon ren förmögenhetsskada inte kan visas.
- 3.2 Som anförts tidigare delar Lars Erik Larsson statens bedömning att det finns förutsättningar att uppskatta skadan till ett skäligt belopp, men han anser inte att reporäntan utgör en lämplig grund för detta (se stycke 10.5 och 10.6 i stämningsansökan).

3.3 När Kronofogdemyndigheten väl betalat ut aktuella medel till Lars Erik Larsson placerade han dessa i sin aktiefond. Den avkastning som Lars Erik Larsson erhållit om medlen betalats ut i tid och då placerats i aktiefonden hade uppgått till cirka 25 000 kronor (se aktibilaga 14). Som staten konstaterat finns dock svårigheter med att fullt ut styrka den aktuella ränteförlusten. Förlusten kan inte skäligen uppskattas till noll kronor, men rimligen inte heller till ett belopp som väsentligen överstiger vad som skulle ha utgått i dröjsmålsränta. Lars Erik Larsson yrkar därför skadestånd med ett skäligt uppskattat belopp som i vart fall kan bestämmas till det yrkade beloppet.

Som ovan,

Helena Myrin

Erik Scherstén